

Maunu

Maunu oli vasta kymmenenvuotias polka, mutta hän oli saanut jo kärkeä monta kovaa katkeruutta elämänsä ajalla nuoruudestaan huolimatta. Maunun isä oli kuollut turmasta vasta kaksivuotias. Äidillä ei ollut pakko mennä työhön, pikku Maunu kotiin nautti vanhempiensa vähäiseen hoitoon. Hän ei ollut tyytyväinen, että Maunu herätti häntä huoneessa yläkerrassa, joka olisi häntä auttanut pukemaan, tahi antanut hänelle syötävää, puhumattakaan niistä hellyyden osoituksista, joita varakkaiden lapset saavat osaksensa. Ei ollut ollenkaan harvinaista Maunulle, että hän lttapimeään asti äitiä odotellessa nukkui kylmän huoneen perimannolle. Ei saanut ruokaa, ei lämmittävää juomaa..... Sai virua siinä siksi, kun äitinsä väsyneenä ja raukeana palasi työstä kotiin pienokaisensa luo. Maunun tultua vähän kimmoksi, laitto äitinsä hänet koulun. Mutta samalla täytyi hänen loma-ajallansa kantaa sanomalehtiä ja kauppailla niitä ohikulkueille katuojen kulmissa ansaitakseen vaateja kirjaraahaa itsellensä. Äiti oli kovin kivuloinen, että hän ei voinut yksin saada kokoon niin paljon, kun he tarvitsivat. Näillä sanomalehtien myyntimatkoilla oppi Maunu tuntemaan jo lapsena tämän yhteiskunnan nurinkurisutta. Hän sai usein nähdä, miten herrasväen lapsia vietettiin hevosilla koulun ja tuottin takaisin. Koulun väliajoilla vielä saivat olla huvijeluilla. Näki miten heitä suojeltiin kylmältä, peiteltiin lämpimillä peittoihin ja varjeltiin sairastumasta kaktavoin. Maunu näki kaikkea tätä. Hän arvasi, että heidän kotona ruokittiin hyvin ja palvelijat hoitivat sekä pitivät puhtaana. Hänellä, polkkaaralla, oli elämä toisenlaista. Kukaan ei häntä joutanut huolehtimaan, eikä hoitamaan. Kylminä talvipäivinäkin hän seipeli kadulla ja kirkkaalla lapsenäänellä tarjosi ohikulkueille sanomalehtiä. Rikkaiden lapset vanhempiensa kera riensivät ypeästi ohien. Joskus Maunu vapaa-ajoinaan meni toisten sanomalehtipolkain kanssa nuorison kisakentille katsomaan, kun siellä pelattiin palloa ja huviteltiin. Mutta eivät he tällaisiin paikkoihin olleet hyvinkään tervetulleita. Kerjäläisiksi ja sanomalehti-aseiksi heitä parempiosasten lapset nimittelivät ja antoivatpa vieläkin katkerampia nimityksiä. Tämä saattoi Maunun usein ajattelemaan: miksi kaiken näin piti olla? Miksi hän oli köyhä ja nuo toiset rikkaita? Vain sentähden, että he olivat rikkaita, pitivät he itseään parempina, vaikka muuten Maunu tiesi olevansa ainakin yhtä viisas ja kunnollinen polka kuin hekin. Koulussakin hän oli paljon etevämpi kuin toiset, vaikka olikin vain köyhä sanomalehtipolka. Monta kertaa mietti Maunu, mikä mantoli olla syy, että toisten piti kärsiä vihua talvelta, vaikka toiset hikoilivat lämpimissä pukimissaan?

Häntä joskus kovin katkeroitti se, kun hänen täytyi sanomalehtipolka kinalossa juosta pitkin kaupunkia. Näkkäisenä kaupata ja rukollein silmiin pyytää ihmisten ostamaan lehtiä, mutta herraspojat eivät koskaan sitä kärsimystä tunteneet. Maunu ihmetteli, miksi on olemassa niin monenlaisia ihmisiä — ja miksi on ollenkaan olemassa köyhä. Toiset ovat rikkaita ja kunnioitettuja ja toiset nöyriä, mutta halveksittuja. Miksi, miksi piti olla niin suuri ero ihmisten välillä?.....

Koulussa joskus otti opettaja tällaisia asioita puheeksi, mutta hän selitti, että kaikki tämä johtuu suuren ylhäisen, ikuisen johtajan määräyksestä, eikä lainkaan riipu ihmisten tahdosta. Se Maunusta tuntui kaikkein kummallisemmalta. Mitä tästä syytä se suuri ylhäinen hallitsi-

Lasten Osasto

Ja tahtoi kaikki noin järjestää? Ei! Kyllä siinä mahtaa olla jokin väärinkäsitys..... Mitä iloa sillä mallman suurella johtajalla olisi ihmislasten kurjuudesta? Päävastoin luulisi ihmisten onnen ja hyvinvoinnin olevan paremmin hänen mieltinsä, kun hän muutenkin on kaikki niin ihmeen hyvin järjestänyt äärettömässä avaruudessa. — Naapurissa asui vanha Pauline-täti, joka hyvin usein puheli hänen äitinsä kanssa kaikellaista asioista. Hänen äitinsä usein ihmetteli Pauline täden epäuskosuutta kaikkeen. Hyvin usein väitti tuo puolisokea nainen, että mallman hallitsija — jos semmoinen on olemassa — ei sokeudu lainkaan ihmisten keskinäisiin suhteisiin. Ja juuri siitä syytä saa rikas menetellä köyhän kanssa niinkuin hän ikinä tahtoo. Varsinkin se käy siksi päinsä niin helposti, kun köyhä niin varmasi uskoo kaiken kurjuutensa luojaan säättämäksi. Tämä Pauline tädi oppi meni paljon helpommin Maunulle herkkään mieleen. Varmaankaan ei pölvien takana asuva hallitsija maan lapsia lainkaan näe..... Opettaja on saanut aivan väärän käsityksen, niinkuin kaikki muutkin, jotka arvelevat kaikki määräykset tulevan ylhäältä.

Maunu päätti kysyä itse asiaa paremmin vanhailta sokealta täditä. Eräänä iltana, kun kaikki oli hiljaista ja äitikin pois kotoa, meni Maunu kysymään Pauline-vanhusta. Häntä vähän ujostutti alkaa asiasta, sillä hän ei tahtonut tietää, miten sellaista asiaa oli paras kysyä. Mutta täti saattoi hänelle kohta hyvän aiheen. Surkutellen sokeaa muori kysyi: onko Maunu taaskin saanut olla koko pitkin päivän puollalastomana juoksemassa kadulla sanomalehtinippu kinalossa? Voi, lapsi parka! Me olemme niitä onnettomia ihmispolosia..... Sinä vilusta väristen etsit leivänapua... ja minä sokeana istun vanhuuden päivinäni ihmisten vastuksena ja yhteiskunnan hylkynä.....

Munun sydän värähti. Nytpä hänen onkin mukava kysyä, onko suuri talvaan majasteetti — niinkuin opettaja tapaa sanoa — kaiken häidän ja puutteen toisille ihmisille sääntänyt ja toiset luonut rikkaitteen ja kunniaan?

Vanhus hymyili herttaista hymyään ja sanoi lempin äänin: Ei, lapseni, ei hän ole tätä surkeutta säättänyt..... Rikkaat ja loistosa eläjät vain hänen syykseen asettavat niin paljon pahaa..... Jos rikas riistää köyhää, ei se ole ylhäisen tahto..... Vaikka..... vanhus hiljensi ääntään..... toisinaan on minun vaikea uskoa, että suurta ylhäistä hallitsijaa on olemassa..... atnakaan sellaista, kuin meille on sanottu. Mutta lapseni, sitä sinun ei tarvitse ajatella, se ei kuulu lainkaan tähän..... Sen voit uskoa, että kaikki kurjuus, mitä sinäkin jo nuorena olet saanut kokea, on vain johtunut siitä, että ihmiset eivät ole keskenään asioitaneen paremmin järjestäneet. Ne, jotka ovat vallan saaneet, ovat sitä kaikin tavoin omaksi edukseen säilyttäneet. Sen valtaosa tuksit ovat he keksineet senkin kertomuksen, että kaikki on niin säädetty, kuin se nyt on..... Mutta älä usko, lapsikulta sitä! Aika tulee, jolloin kaikki muuttuu. Kaikki vääryyden harjoittajat tulikirjaimin merkitään ja vaaditaan tiille..... Sinun ja minun ja kaikkien meidän kurjuuden pohjattomaan kuuluun vapuneiden kärsimysten määrä on täysi! Meidän nostetaan loasta ja annetaan ihmisarvo..... Mutta, mitä sanon sinulle senkin lapsukseni, että tätä nousua emme saa ristissäkään odottaa. Meidän täytyy se taistelulla voittaa! Minusta, joka olen

sokea ja vanha, ei enää paljon apua ole. Minä kaadun pian, mutta sinä, Maunu, sinä voit sen asian edistämiseksi paljon tehdä! Sinä olet nuori. Elämä sykki tuoreena ja voimakkaana suonissasi. Taistelua vain käsitartesi vartovat. Sinä voit alkaa näyttämään kuntoasi heti! Nuorena ihminen on kaikkein voimakkain, silloin ei säiky vaaroja. Silloin taistelun kalpa on helppo kantaa, kun voima väkevästi suonissa virtaa.....

Vanha Pauline puhui Maunulle paljon.

Pojan posket hehkuivat, sydän sykkäsi ja innon tuli silmistä loisti. Tuollaista oppia hän mieluummin kuuli. Sellainen tunne hänellä itselläänkin oli jo kauan ollut, kun oli vertallut ihmisiä ja ihmisiä toisiinsa..... Pauline-täti vakuutti, että hän vielä enempi antaa Maunulle neuvoja. Ei Maunun innostus saa olla hetkellinen, ei hän saa enää uskoa, mitä se koulunopettaja sanoo ihmisten keskinäisistä suhteista. Maunu voi koota toverit ympärilleen lomahetkinä ja puhua heille, että opettaja on erehtynyt suuresti.....

Kun Maunu seuraavan kerran tuli Pauline-tädiin puheille, esitti sokeaa vanha täti Maunulle uuden asian. Hän sanoi, että täti oli hän miettinyt niin monta kertaa, että vallan ylönen se oli häneltä vinyt. Maunun ikäisiä polkia ja tyttöjä on paljon, sanoi täti Pauline, köyhiä ja sorretulta lapsia, niinkuin Maunukin. He voisivat perustaa uuden koulun, jossa opetettaisi aivan toisella tavalla kuin siinä koulussa, jossa he nyt rikkaiden lasten kanssa yhdessä kävivät; ja jossa opettaja oli rikkaiden puolella. Nuorena ja terveinä ollessaan oli Pauline ollut sellaista lasten koulun hommaamassa ja oltu jonkun aikaa ollut opettajankin. He antoivat sille koululle oman nimenkin. Siksi kun se edusti köyhien lasten suurta ihannetta: ihmisten tasa-arvoisuutta, sai se nimekseen IHANNELIITTO. Tämän ilton esitelmästelijana voisi Maunu nyt jo olla. Sitten kun vuosien varrella varttui, voisi hän käydä taistelurintamassa suuressa köyhällisten armeijassa..... Taas oli tämä puhe kun voidetta Maunun nuoreen sydämeen. Pauline-tädiin neuvot lankesivat hedelmälliseen maahan. Maunusta tuli ihanneliton uskollinen kannattaja ja myöhemmin vuosinaan taistelija, jonka nimi kunnialla on merkitty muistiin työväenluokan parhaimpien joukkoon.

Ollin toivo

(Kirj. Svea-täti.)

Hyi! miten hän on iltaisin. Näin huudahtivat ohikulkijat nähdessään pienen pojanpalleroisen kaupungin eräällä syrjäkadulla. Likainen hän todellakin oli. Näytti siltä kuin ei häntä olisi pesty vuosin. Kyllä hänen äitinsä koetti tehdä parhaansa pitämään hänet puhtaana. Joka ilta työstä saavuttua hän pesi polkansa puhtaaksi. Vaatteet hän pesi ja palkkaili. Mutta se ei paljo auttanut, kuin hän oli yksi nolla tuhansia lapsia, joihin leikkipalkka oli kaupungin likainen syrjäkatu. Tämän pikkupojan nimi oli Olli. Hänen äitinsä kävi joka päivä työssä elättääkseen polkansa ja itseään, sillä isä oli vankilassa. Olli usein itki muistellessaan rakasta isäänsä, joka ei ollut muuta pahaa tehnyt, kuin kerran eräänä pakkaspäivänä hakenut rätäpöytä kolia. Ihmiset tosin sanoivat, että hän oli varas, mutta Ollin mielestä ei hän sitä ollut. Äiti kertoi ostaa kolia tai puuta, millä lämmitettiin huonetta. Kun sitten pikku sisko

ja Olli sairastuivat, päätti isä pelastaa lapset paleltumasta. Hän meni hakemaan kolia, mutta joutui klini ja tuomittin linnaan varkaudesta. Sisko kuoli seuraavana päivänä. Silloin vasta armeliaisuuslaitoksesta saatiin apua niin, että äiti voi pelastaa Ollin kuolemasta. Niin päätettiin eteenpäin se onneton talvi. Äiti sai työpalkan ja Olli jäi oman onnensa nojaan päiviksi. Kadulla oppi hän yhtä ja toista. Siellä toisten lasten mukana hän heitteli kivillä ohia juoksevia kissoja ja koiria, kiusasi pieniä tyttöjä ja teki muita kujeita, mitä poikasilla oli tapana tehdä. Kaikkialla oli Olli kuitenkin mukana pahoissa töissä, kuten vanhemmat noita lasten huvituksia kutsuivat. Kun sitten jouduttiin pahoista töistä kiinni ja äidit uhkasivat seikään antaa, silloin syytettiin Ollia. Häntä oli niin hyvä syyttää sillä toisten lasten äidit uskoivat Ollista kaikkea pahaa, vaan siksi, että hänen isänsä oli vankilassa. Kun he sitten illoin aina Ollin äidille tulivat valittamaan, miten Olli taas oli opettanut heidän lapsilleen pahoja tapoja, saivat he tylyn vastauksen: — Katsokaa, ettei lapsenne tee pahaa, olettehan päivät kotona. Minä tiedän, että ei Olli voi olla muuta kuin se mikä katu hänet opettaa. Naapurit läksivät pois noloina kantelemasta ja takana haukkuivat, miten huonosti hän kasvattaa lastaan. Mutta Olli äiti koetti kaikkensa. Hän neuvot polkaansa olemaan hyvä, niin sitten edistyy maailmassa. Mutta niin halusta kuin Olli tahtoi tehdä äidille mieliksi, totella häntä, unohtane hyvät neuvot kuin hän taas pääsi kadulle..... Eräänä kaunaina kevätpäivänä kuului toiselta kadulta soittoa. Silloin riensivät syrjäkadun lapset sinne. Ja kuin he näkivät kulkueen, johon otti osaa työväki, soitto-kunneen, kiruhtivat he myös soitto-kunnan perästä. Hetken kuluttua kajahti joukkojen yhteinen laulu ilmassa. He lauloivat: "Työn orjat sorron yöstä nouskaa....." Silloin kuunteli Olli heidän lauluun tarkoin. Eikä alkaakaan, kun hän osasi jo hyrillä säveleen. Lapset eivät huomanneet kuin kulkue pysähtyi erään haalin läheisyyteen. Sitä sanottiin sosialistihalliksi. Siinä oli iso pihamaa ja siinä kulkue pysähtyi kuulemaan erästä miestä, joka alkoi kovalla äänellä puhua. Olli, joka tiesi, että kirkossa pitiä aina olla hiljaa ja kuunnella mitä pappi sanoi, seurasi nytkin tarkoin puhujan puheita. Sitte kuin se puhuja lakkasi, kajahti ilmassa taas tuo laulu — Työn orjat j. n. e. —

Kun hän näki kotiin tultua näki äitinsä jo työstä palanneen, riensi hän heti sisään kertomaan, mitä oli kuullut ja nähnyt. Ja lopuksi hän huudahti: "Äiti, kuin isä tulee kotiin, niin hänenkin täytyy lähteä sinne sosialistihallille. Se puhuja kuin sanoi: työläisten täytyy järjestäytyä! Heidän tulee vaatia itselleen ihmisoikeuksia! Paljon muuta hyvää hän sanoi.... Äiti oli aivan ihmeessään kuin kuuli pojan puheita ja vielä enemmän ihmetteli hän pojan muistia kuin Olli osasi tuon laulunkin ulkoa.... Äiti silitti polkansa päätä ja sanoi: "Niin, rakas lapsi! Kun isä palaa kotiin, meidän täytyy liittyä siihen sosialisti puolueeseen. Minä olen kuullut sosialistista nyt niin paljon. Eräs työläistoverini, joka on puoluejäsän, on minulle siitä puhunut. Se on aate jonka puolesta täytyy jokaisen työläisen taistella saavuttaakseen sosialistisen yhteiskunnan, jossa ei ole rikkaita eikä köyhiä, vaan kaikki ovat yhden arvoiset, silloin voi kaikki ihmiset nauttia elämän onnesta!"

Olli illoin syleili äitiään ja sanoi: "Oli äiti, minäkin toivon voivani tehdä jotain sosialismin eteen".....

TILAA TOVERITAR!